

بۇ ساندا

سیاسی نەزەریيە تەتقىقاتى

كەڭ خلق ئاممىسىنىڭ تۈپ مەنپەئىتىگە ۋە كىللەك قىلىش — «ئۈچكە ۋە كىللەك قىلىش» ئىدىيىسىنىڭ يادورسى
دېڭ شىاۋپىڭنىڭ بىلەم ئىگلىكىگە دائىر ئىلمىي تەسۋىۋۇرى توغرىسىدا ..... ئەمەتجان مامۇت (1)
خەلپىدىن مۇساهىب زۇلىار (6)

تل - ئەدەبىيات، تارىخ، فولكلور ۋە ئارخىپ تەتقىقاتى

ئاللىپراتسيلىك شېئىر ھەققىدە ..... ئالىجان تىلىنىڭدى (9)
نەۋائىنىڭ ئىجادىيەت ژانرلىرى ۋە شائىرنىڭ ئەسرلىرىنى كۆچۈرگەن كاتپىلار توغرىسىدا ..... خەمت زاكىر (12)
ئۇيغۇر نەسرچىلىكىنىڭ بىر ئەسرلىك تەسۋىرى ..... كېرىمجان ئابدۇرپەيم (23)
«قۇتادغۇبىلىك» بىلەن «گۈل ۋە نۇرۇز» داستاننىڭ ئىدىيىۋى ئورتاقلىقى توغرىسىدا ..... زۇلھايات ئەبىدۇللا (33)
«قۇتادغۇبىلىك» دىكى ئاياللارنىڭ ئەخلاقىي پەزىلىتىگە دائىر بايانلار ۋە ئۇنىڭخا ۋارسلىق قىلىش ھەققىدە ..... ۋاھاپ غۇپۇر (42)
ئاللايارنىڭ ئەخلاقىي قاراشلىرى توغرىسىدا ..... پەخربىدىن ئىمنى (47)
«گېئۈگرافىيە» دىكى «تاش قەلئە» نىڭ ئورنى توغرىسىدا ..... شىرین قۇربان (55)
غەربىي يۈرتۈق تەرجىمان — دارماكارا ..... ئۆمەرجان ھەسەن (63)
چاۋشىمن تىلى ھەققىدە ..... تۇرسۇن ھوشۇر ئىدىقۇتى (65)
ئىنگىلىز ۋە ئۇيغۇر تىللەرىدىكى تولدوغۇچىلار ھەققىدە ..... ئاینۇر سادىق، شادىيە ئىبراھىم (69)
رۇس ۋە ئۇيغۇر خلق فولكلورىدىكى بىزى ئۇخشاشلىقلار ..... قەلبىنۇر مۇھەممەت (74)
سۇرەت ئارخىپى توغرىسىدا ..... ئۆمەرجان قۇربان (81)

ستودېنتلار سەھىپىسى

ئابدۇخالق ئۇيغۇر ۋە تاتار شائىرى ئابدۇللا توقاي ئىجادىيەتىدىكى ئۇخشاشلىقلار ھەققىدە .....
مەتىمىن ھوشۇر ھېكايىلىرىدىكى بايان توغرىسىدا ..... زەمەرە مىجىت (84)
«گۈلىستان» دىكى ئادىل پادشاھ قارىشى ۋە تەسۋىۋۇپ ئىدىيىسى توغرىسىدا ..... يۈسۈپئەمەت تۇرسۇن (91)
سۇرەت ئارخىپى توغرىسىدا ..... تۇرسۇن (96)

يېزىقچىلىق ۋە ئوقۇتش تەتقىقاتى

تىلىمىزدىكى «ئۇبراز» سۆزىنىڭ منه قاتلىمى ھەققىدە ..... ئەندىتۇللا قۇربان، زېبىرنىسا سادىق (102)
ئېستېتىكا ئوقۇتونشىدا ئەممىيەت بېرىشكە تېكىشلىك ئۆچ مەسىلە ..... مۇھەممەتتۇرسۇن ئېلى (107)
ئالىي مائارىپ ئوقۇتونشىنىڭ پەن تەتقىقاتىكى رولى توغرىسىدا ..... تۇرسۇن تۇختى ئاتاۋۇللا (111)

ئىقتىسادشۇناسلىق، قانۇنچىنىڭ، ئەخلاق ۋە مائارىپ تەتقىقاتى

ئېلىمىزنىڭ شەرقىي ۋە غەربىي رايونلىرىنىڭ ئىقتىسادى، ئىجتىمائىي تەرەققىياتىدىكى پەرقلەر توغرىسىدا .....
ئاپتونوم رايونمىزدىكى خۇسۇسىي كارخانىلارنى تەرەققىي قىلدۇرۇش جەريانىدا كۆرۈلۈۋاتقان مەسىلىلەر ۋە ئۇنى
ھەل قىلىش تەدبىرىلىرى توغرىسىدا ..... هاۋاخان ئابدۇللا (121)
ئەدلەيە ئادىللىقى ۋە ئەدلەيدە چىرىكلىشىش ھەققىدە ..... ئەركىن سامساق (125)
دۆلىتىمىزنىڭ ھازىرقى باسقۇچىتكى داۋالىنىش سوغۇرتا تۈزۈمى ۋە ئۇنىڭ تەرەققىياتى توغرىسىدا .....
ئۇيغۇرلارنىڭ گۈزەل ئائىلە ئەخلاقى توغرىسىدا ..... خالىدە ئەنۋەر، ئەركىن تۇختى (129)
ئاز سانلىق مىللەت ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ ساپاسىنى ئۆستۈرۈش توغرىسىدا ..... ھەمرا مۇھەممەت (132)
رەشىدە ھاكىم (136)

بۇ ساندا

سیاسىي نەزەرييە تەتقىقاتى

تۇغرىسىدا ..... ئۆچكە ۋە كىللەك قىلىش» ئىدىيىسى ئارقىلىق رەھىرىي كادىرلار قوشۇنىنىڭ قورۇلۇشىنى كۈچەيتىش (1)

نەۋائىشۇناسلىق تەتقىقاتى

ئەلىشىر نەۋائى تۇغۇلغانلىقىنىڭ 560 يىلىقىنى خاتىرىلەش مەملىكتىلىك ئىلمىي مۇھاكىمە يېغىندا سۆزلەنكەن سۆز ..... سۆز ..... تۆمۈر داۋامىت (4) نەۋائىشۇناسلىق تەتقىقاتىنىڭ رېئال ئەھمىيىتى ..... ئازاد سۇلتان (7) ئەلىشىر نەۋائى ئەسەرلىرى ئۇيغۇر چاغاتاي ئەدەبىياتىنىڭ يۈكىسەك پەللەسى ..... لاش يىڭى (8) نەۋائى غەزەللىرىدىكى سىمۋوللىق سۆزلىرىنىڭ مەنلىرى ..... پېرىدە ھامۇت (10) سوپىزىم ۋە نەقشىبەندىچىلىكىنىڭ نەۋائى لىرىكىلىرىدىكى ئىپادىسى تۇغرىسىدا ..... تۇرسۇن كەلىپىن (17) نەۋائى غەزەللىرىدىكى ئىستىلىستىكىلىق ۋاسىتلەرنىڭ بىرى — سۆز ئۇيۇنى ھەققىدە دەسلەپكى مۇلاھىزە ..... نجات سوبى (25)

مەشھۇر شەخسلەر تەتقىقاتى

موللا مۇھەممەد سادىق قەشقىرى ۋە ئۇنىڭ ئەسەرلىرى تۇغرىسىدا ..... مۇھەممەت تۇرسۇن يالغۇزەك (32)

تىل - ئەدەبىيات ۋە تارىخ تەتقىقاتى

ئۇيغۇر يېڭى پروزېچىلىقى ھەققىدە ..... ئارزىگۇل تۇرۇپ، گۈلشەن بىسىر (39) سارترپىنىڭ «تەقىب» درامىسى تۇغرىسىدا ..... ئابدۇللا مەتقۇربان (47) «تۇركىي تىللار دىۋانى» دىكى ماقال - تەمىسىلەر ۋە ئاياللار تۇغرىسىدا ..... قەمبىرنىسا مۇھەممەتھاجى، قەلبىنۇر مۇھەممەت (53) خەتاتلىق سەنتىتى بىلەن بېزەك لايمەلەش سەنتىتىنىڭ ئۆزئارا مۇناسىۋىتى ھەققىدە ..... ئەكىپر پەيزەللا (56) بېزېچىلىق تەتقىقاتىدىكى بوشلۇقلارنى تولدۇرۇش يوللىرى ئۇستىدە ئىزدىنىش ..... بۇلپۇل ئەكەرم (59) بالىلار ئەدەبىياتىنىڭ تەرىپىيۇرى رولى تۇغرىسىدا ..... مېھر بىان ئەبىدەللا (63) سېلىشتۇرما ئىستىلىكاشۇناسلىقىنىڭ 21 - ئىسرىدىكى يۈزلىنىشى ھەققىدە ..... تۆلپارئاي زۇنۇن (69) رۇس تىلى ئۇقۇتۇشىدىكى فونپېتىكىغا دائىر ئۇچ مۇھىم مەسىلە ..... مۇيەسىر مۇھەممەت (72) مەركىزىي ھاكىمىيەتلەرنىڭ تارىختىكى غەربىي يۈرتەتتا تەسسىس قىلغان قورۇل چېرىكچەگلىرى ۋە ئۇنىڭ تارىخى ھەمىيىتى تۇغرىسىدا ..... ئالىيە ئەنۋەر (76) مەركىن ئۇيغۇرلىرى ھەققىدە ..... ئەنچەن ئەردىن (83)

ئوقۇتۇش تەتقىقاتى

«پروگرامما رىياسەتچىلىكى» دەرسىنى ئەمەلىيەتكە يۈزلىندۇرۇش تۇغرىسىدا ..... دولقۇن ئابدۇللا (90)

ستودېنلىار سەھىپىسى

ئۇيغۇر ئاياللىرىنىڭ ئۇبرازى ۋە چاج گۈزەللىكى ..... بۇمەرىيەم شېرىپ (94)

پەلسەپە، ئىقتىسادشۇناسلىق ۋە نوپۇس تەتقىقاتى

زىددىيەتنىڭ شەيىلەر تەرقىيەتىدىكى رولى تۇغرىسىدا قايتا ئىزدىنىش ..... ئەكىپر ئابدۇللا، ھىكىم زۇنۇن (98) ئىقتىسادىي ئۇنۇمنى ئاشۇرۇشنىڭ ئىقتىسادشۇناسلىق ئاساسلىرى ھەققىدە ..... پۇرقةت ئابدۇرپىشىت (105) ئاپتونوم رايونىمىزدا پاختا ئىشلەپچىقىرىشنىڭ بۇۋەتىكى ئەھۋالى، ساقلىنىۋاتقان مەسىلىمەر ۋە ھەل قىلىش تەدىبىلىرى تۇغرىسىدا ..... تۇرسۇن ئىسمايل (109) شىنجاڭنىڭ يەر بايدىقىنى ئېچىشتا بostانلىقلارنى ساقلاپ قېلىش ۋە بostانلىقلارنى كېڭىتىشكە ئەھمىيەت بېرىشنىڭ مۇھەممەلىقى ھەققىدە ..... سەدىق يۇنۇس (115) شىنجاڭنىڭ 21 - ئىسرىدىكى نوپۇس مەسىلىسى ئۇستىدە مۇلاھىزە ..... راھىلە مۇھەممەت (121) بازار ئىگلىكى شارائىتىدا تاڭارلارنىڭ سۇپىتىنى ئۇستۇرۇشنىڭ زۆرۈلۈكى تۇغرىسىدا ..... ھەنپە خېلىل (125) غەربىي رايونلارنى ئېچىشتا ئىختىساز ئىگلىكى سىاستىنى تەڭشىش تۇغرىسىدا ..... قەلبىنۇر قاسىم (130)

سیاسىي ئىدىيىۋى خىزمەت تەتقىقاتى

ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىغا قارىتىلغان ئىدىيىۋى سىياسىي تەربىيەنىڭ فاتلاملىقى ھەققىدە ..... بۇھەجەر مىجىت (133)

ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىغا بولغان ئىدىيىۋى تەربىيەنى كۈچەيتىش تۇغرىسىدا ... خالىدە زورىدىن (138)

بۇ ساندا

سیاسىي نەزەریيە تەتقىقاتى

تۈزىتىش كىرگۈزۈلگەن «مىللەي تېرىتىورىيەلىك ئاپتونومىيە قانۇنى» نىڭ ئالاھىدىلىكى توغرىسىدا .....
دېڭ شىاۋپىڭنىڭ دېقاڭلارنىڭ قىممىتىگە ئائىت بايانلىرى توغرىسىدا قىسىقچە مۇلاھىزە ..... قادىر (1)
ئازادەم ياسىن، خېلىل مۇھەممەت (8) ..... ئابدۇر ازاق سايىم (13)
بۈگۈنكى دۇنيانىڭ باش تېمىسى توغرىسىدا ..... ئابدۇر ازاق سايىم (17)

ئۇيغۇر كىشى ئىسىم — فامىلە تەتقىقاتى

ئىسىم — فامىلىشۇناسلىق ئىلمىي ۋە فامىلىنى قېلىپلاشتۇرۇش خىزمىتى توغرىسىدا ... ئازاد سۇلتان (17)
ئۇيغۇرلارنىڭ ئىسلامىيەتتىن بۇرۇقى ئىسىم — فامىلىسى ۋە ئۇنىڭ گىنىئۇلوگىيەلىك مەندىسى .....
ئابدۇكېرىم رەھمان (22) ..... فامىلە مەدەننېتى ۋە ئۇيغۇرلارنىڭ فامىلە قوللىنىشى ھەققىدىكى مۇھاكىملىرگە ئومۇمىي ئوبىزور .....
ئەرەبچە - پارسچە ئۇيغۇر كىشى ئىسىملىرى ۋە ئۇلاردا ئىپادىلەنگەن مەدەننېت ئىنفورماتىسىلىرى توغرىسىدا
كۈرهش مەھمۇتجان (49)

تىل - ئەدەبىيات ۋە تارىخ تەتقىقاتى

تىيىچجان ئېلىيپ شېئىرلىرىدا ئىپادىلەنگەن ئىنتېرناتسىئونالىزملق روھ توغرىسىدا .....
باپۇرنىڭ نەسەبنامىسى ..... قاۋىسلقان قامىجان (56) ..... خەمت زاکىر (64)
نۇنۇق تېكىستىنىڭ بېشىنى قانداق باشلاش توغرىسىدا ..... رەھىم يۈسۈپ (71)
رۇس تىلىنىڭ ھازىرقى زامان ئۇيغۇر ئەدەبىي تىلىغا كۆرسەتكەن تەسىرى ..... كۈرهش تاھىر، ياسىن توغرىسىن (76)
ئېلان ۋە مىللەي ئالاھىدىلىك ..... ئابلىكىم نۇرمۇھەت (86)
قاراقتان خانلىقى مەزگىلىدىكى مەركىزىي ئاسىيادىكى مىللەت، تىل - يېزىق ۋە دىن ..... بەختىيار توغرىسىن (91)
جۇڭگۇنىڭ ياپۇنىيە تۆلەيدىغان ئۇرۇش چىقىمنى كەچۈرۈم قىلىشىنىڭ ئارقا كۆرۈنۈشى .....
سېن شېنىنىڭ قەلمىي ئاستىدىكى تەڭرىتاغ مەنزىرىلىرى ..... ئابدۇقېبىم موسا (95)
خەنرۇچە خەتلەرنىڭ ياسىلىش ئۇسۇللەرى توغرىسىدا ..... ئابىدە ئىبراھىم (100)
قىيسەر ئەخەمەت (105)

ئوقۇتۇش تەتقىقاتى

«ئاخبارات يېزىقچىلىقى» ئوقۇتۇشىدا ئەھمىيەت بېرىشكە تېگىشلىك بىر قانچە مەسىلە توغرىسىدا .....
ئانا تىلىنىڭ خەنزو تىلى ئوقۇتۇشتىكى رولى توغرىسىدا ..... جاۋاجىيەنگو (112)

ئىقتىسادشۇناسلىق — قانۇن ۋە مۇھىت تەتقىقاتى

گېرمانىيەنىڭ ئىجتىمائىي بازار ئىگىلىكى توغرىسىدا ..... ئۇسمان مۇھەممەد، ئابدۇۋەلى ھىمىت (116)
ئۈچ ۋىلایەت ئىنقىلاپىي ھاكىمىيەتى «جىنaiي ئىشلار دەۋا قانۇنى» ۋە ئۇنىڭ ئالاھىدىلىكى توغرىسىدا .....
ئەركىن توختى (125) ..... تەبىئىي ئېكولوگىيەلىك مۇھەمنىڭ قىممىتى ۋە شىنجاڭنىڭ نۇۋەتتىكى مۇھىت مەسىلىسى توغرىسىدا مۇلاھىزە
مۇختار تۇردى (133)

بۇ ساندا

ئۇيغۇر كىشى ئىسىم — فامىلە تەتقىقاتى

ئۇيغۇر فامىلە تەتقىقاتى 2 - قېتىملق ئىلىمىي مۇهاكىمە يىغىنغا ئۇۋەتلەگەن يازما سۆز ..... ئابىدەت ئابدۇرپېشىت (1)
 چەت ئەللىكلىرى ۋە قېرىنداش مىللەتلەرنىڭ فامىلە قوللىنىش ئەھۋالى توغرىسىدا ..... خەمیت ئابدۇللا زاکىر، راھىلەت داۋۇت ئەلچىن (2)
 ئۇيغۇر لارنىڭ فامىلە قوللىنىش تارىخى ۋە نۇۋەتتە فامىلە قوللىنىشنى ئۇمۇملاشتۇرۇش مەسىلىسى ھەققىدە ..... ئابدۇشۇكۇر موللەك يۈرچى، مۇتەللىپ سىدىق قاھىرى (13)
 ئۇيغۇرلاردا فامىلە مەسىلىسى ۋە فامىلە قىلىپ ئىشلىتىشكە بولىدۇغان مۇزىلەرنىڭ دائىرىسى توغرىسىدا ... تۇرسۇن قۇربان تۇركەش (17)

ئىقتىساد تەتقىقاتى

غەربىي رايونلارنى تەرقىقىي قىلدۇرۇشتىكى ئىستىراتىكىلىك سىياست ۋە تەدبىرلەر ھەققىدە مۇلاھىزە ...
 دۆلىتىمىزدە ئىقتىسادىي قۇرۇلمىنى ئىستىراتىكىلىك تەڭشەشنىڭ مۇقرىرەرلىكى توغرىسىدا ..... ئابىلىكىم ھەسەن (23)
 ئىقتىسادنىڭ يەر شارلىشىشى ۋە ئۇنىڭ ئىجابىي رولى ھەققىدە ..... ئۆمەر بەكىرى، ئۆمەر مۇھەممەت (30)
 غەربىي رايوننى كەڭ كۆلەمە كەڭ چېچىش ۋە هەرقايىسى مىللەتلەرنىڭ ئورتاق گۈللىنىشى توغرىسىدا ..... مۇسا روزى، پەخرىدىن ئەممىن (37)
 سوتسيالىزم شارائىتىدىكى ئىككى قۇنۇپقا بولۇنۇش ۋە ئورتاق بېيىشنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ھەققىدە ..... دىلمۇرات هوشۇر، ئەكرەم ئىبراھىم (42)
 پاتىكۇل تۇردى (47)

تىل - ئەدەبىيات ۋە مەدەننەيت تەتقىقاتى

تىلىدىكى مۇجمەللەك ۋە ئۇنىڭ پەڭەپتىكىلىق قىممىتى توغرىسىدا ..... شېرىن قۇربان (51)
 نامە ژانرىغا دائىر بەزى مەسىلىلەر ..... غېيرەتجان ئۇسمان (58)
 دىيارىمىزنىڭ يېمەك - ئىچمەك مەدەننەيتى ۋە خىمېلىك چۈشەنچىلەر ..... مامۇت قۇربان (67)
 ئۇيغۇرلار تارىخىدا نىكاھلىنىش ئادەتلەرى ..... ئىسمائىل تۆمۈرى (71)
 «مايتىرى سىmitt» درامىسىنىڭ ئىپادىلەش ئۇسۇلى ھەققىدە يېڭى ئىزدىنىش ..... مۇھەممەت ئەيسا جامى (74)
 شىنجاڭدىن تېپىلغان قەدىمكى ئۇيغۇر بېزقى ۋە سىقلەرىدىن ئۇيغۇر لارنىڭ تامغا مەدەننەيتىگە نەزەر .....
 ئۇيغۇرلار تىلىلىك زۆرۈلۈكى ھەققىدە ..... تاش رەخمان مۇزات (83)
 ئۇيغۇر تىلىدىكى «توي» سۆزىنىڭ ئېتىمۇلۇكىيىسى ھەققىدە ..... ئابىلىكىم ياسىن، رەبىهانگۈل نۇر (87)
 «قۇتادغۇ بىلەك» تىكى ئەدەب - ئەخلاققا ئائىت ئەقلىي بايانلار توغرىسىدا ..... جۈرەت جامالىدىن (91)
 پەرھىزنىڭ ئىپتىدائىي ئالق ۋە ئېتىقاد بىلەن بولغان مۇناسىبىتى ھەققىدە ..... ئائىنۇرە دولات (98)
 ئۇيغۇر خەلق ماقال - تەمىزلىرىنىڭ ئالاھىدىلىكلىرى ھەققىدە قىسىقچە مۇلاھىزە ... ئەكىم قادىر (101)
 فولكلور تىلى ۋە ئۇنى تەتقىق قىلىشتىكى سىنکرېتىك ئۇسۇل ..... ئابىدەت ئەنگىزىلەنلىك (106)
 ئىنگىزىلەنلىك ئۇنى تەتقىق قىلىشتىكى سىنکرېتىك ئۇسۇل ..... ئابىدەت ئۇنى توغرىلىرى تەدبىرلەر ئەخمان (111)

قانۇن ۋە مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىلىمى تەتقىقاتى

نۇۋەتتە، سوت ئەمەلىيىتىدە ئىجرا قىلىش قىيىن بولۇش مەسىلىسى ۋە ئۇنى ھەل قىلىش تەدبىرلىرى توغرىسىدا ..... ئورۇنگۈل توپتى (114)
 ھوقۇقنىڭ چىرىكلىشىشى ۋە ئۇنى توگىتىش تەدبىرلىرى ھەققىدە ..... خالمۇھەممەت مەخۇمۇتجان (120)

يېزىقچىلىق ۋە مۇھەررەرلىك تەتقىقاتى

ئىلىملىي ماقالە يېزىشقا كىرىشىتىن ئاۋۇالقى بىر قانچە مەسىلە توغرىسىدا ..... ئالىمجان ھاشىر (126)
 ئالىي مەكتەپ ئىلىملىي ژۇرناال تەھرىرلىكى ھەمە مۇھەررەرلىك ساپاپسى ھەققىدە ..... ئادالەت ئابدۇرپېھىم (129)
 يېڭى ئەسىردا مۇھەررەرلىزنىڭ قانداق ساپاغا ئىگە بولۇشى توغرىسىدا مۇهاكىمە ..... ئادىلجان ئابدۇللا، قەلبىنۇر مىجىت (132)